

"Proletarec"
je delavski list za
misleče čitatelje

PROLETAREC

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

OFFICIAL ORGAN OF JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

Drugi najstarejši
jugoslovanski
socialistični list

STEV.—NO. 1138

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office
at Chicago Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 4. JULIJA (JULY 4.) 1929

Published Weekly at
3638 W. 26th St.

LETO—VOL. XXIV

POJEMAJOČA OSEBNA VARNOST V VELIKIH AMERIŠKIH MESTIH

ROPARSKI UMORI TER DRUGI ZLOČINSKI NA- PADI NAGLO NARAŠČAJO

Razlika med Londonom in Chicago ter New Yorkom z
ozirom na osebno varnost prebivalstva

Koruptnost ameriške justice

Ameriško dnevno časopisje je dne 19. junija poročalo o letni statistiki policijskega urada mesta London, v kateri je med drugim razvidno, da je bilo prošlo leto v Londonu 18 zločinskih umorov, kar je v primeri s Chicagoom ali New Yorkom ter tudi drugimi velikimi ameriškimi mesti izredno nizko število.

Tekom leta 1928 je bilo v Chicagu 399 umorov, ali povprečno 15 več vsak mesec kot v Londonu celo leto. London ima štiri in pol milijona prebivalcev, z okolico pa sedem in pol milijona. Chicago jih ima nad tri milijone, z okolico pa okrog štiri milijone. Te vsporedbe v prebivalstvu znajo, da je število umorov v Chicagu, če ga primerjamo z londonskim na bazi prebivalstva, res presenetljivo visoko. Nekatera ameriška mesta na jugu imajo še slabši rekord kot Chicago in New York ne dosti boljšega.

Morilci v Londonu nimajo ne sodne ne policijske protekcije — to je, take, ki bi jim pomagala ostati na prostem in nadaljevati z ropanjem ali drugimi prepovedanimi poklici. Policija v Londonu je izsledila prošlo leto prav vse morilce. Sedem jih je vsled strahu pred kaznijo izvršilo samomor, ostale je oobsodili sodišče.

V prešlih desetih letih je bilo v Chicagu umorjenih 3,097 oseb. Mnogo morilcev policija nikoli ne izsledi, in v veliko slučajih se niti ne trudi, da bi jih izsledila. Močni roparski sindikati, ki se pečajo s prepovedanimi obrtmi, npr. s prostitucijo, narkotiki, alkoholnimi pijačami, kradnjo avtomobilov, dragih oblek, zlatnine itd., imajo protekcijo, ki sega od organov v policijskem aparatu, pa skozi v sodne dvoranе.

3,097 oseb umorjenih v desetih letih, in v zločinska odvetja teh življenj je bilo zapletenih več tisoč oseb! Država Illinois ima smrtno kaznen, katero kapitalistično časopisje vneto zagovarja. L. 1919 je bilo v Chicagu 330 umorov, obsojeni na smrt pa so bili trije morilci. L. 1928 je bilo 399 umorov; nekaj morilcev je bilo obsojenih, toda nobeden usmrčen. Zločine v Chicagu, ki plačajo umore s svojim življenjem, so navadno iz nižin, brez protekcije, brez zvezne in brez sredstev. To je njihov greh, ne pa umor, in usmrčeni so vsed te neprilike, ne pa radi storjenega zločina. V desetih letih je plačalo za 3,097 umorov, ki so bili izvršeni v Chicagu, z življenjem 39 morilcev. Glavni krivci, ter ostali morilci so navadno obsojeni na zaporne kazni, nekateri v dosmrtno jedo, toda če imajo količaj vplivne zvezne, so v teku leta ali dveh zopet na prostem, nekateri pa so tajno izpuščeni že po par mesecih zapora. Vsled kampanje čikaškega časopisa proti popustljivosti državnega pravniku ter policije so začeli

O kongresu francoske socialistične stranke

V prvi polovici junija se je vršil kongres francoske socialistične stranke v Nancyju. Iz poročila, ki ga je podalo tej konvenciji strankino vodstvo, je razvidno, da šteje francosko-socialistična stranka 3,489 organizacij s 109,892 članji. Uradno strankino glasilo "Populaire" je ob času kongresa imelo 20,437 naročnikov.

Francoška socialistična stranka, ki je enako, kakor ameriška, po vojni veliko trpela in prišla v stadij razsula, se je v prešlih petih letih začela nagneti jačati; postal je že ena prvih strank v državi in bo v dogledni dobi najjačja.

NOVA PREISKAVA O GRAFTU.

V Chicagu je državni pravnik odredil preiskavo v gospodarstvu mestne občine, ker je njenja uprava osumljena, da je potrošila milijone ljudskega denarja v prid korupcije.

ČEMU

se tolkokrat v raznih krogih pojavlja želja, ali prerojanje, da Proletarec vsak čas preneha? Vi, ki ga čitate, ki mu sledite, ki agitirate zanj, odgovorite na to željo nasprotnikov Proletarca s povečano agitacijo za svoj list.

MACDONALD--LJUBLJENEC LJUDSTVA

J. Ramsay MacDonald je bil po zadnjih volitvah deležen mnogih ovacij ljudskih množic. Delavstvo je ponosno nanj in stranki, dasi niso prav nič štedile z agitacijo proti njemu. Dobil je največjo večino izmed vseh 615 izvoljenih poslancev.

PREGOVORI MED ZASTOPNIKI VLAD ZA RA- ZOROŽEVANJE

Angleška delavska vlada proti militarizmu

Razoroževanje ni stvar nagnice, pač pa največje mogoče počasnosti. V teku par ur po vojni napovedi je mogoče spremeniti celo državo napol v vojašnico, in v teku nekaj tednov je vsa uposljena v serviranju armadi in vojnim namenom. Kadar se gre za vojno, funkcioniра ves državni aparat v mrzlični naglici. Zamuditi se ne sme nikjer niti minute.

Nekaj tujega je naglica na konferencah, ki so jih imele po vojni razne države v svetu pregovorov za razoroževanje. Pregovarjali so se zastopniki vlad mnogo, tudi predlogov je bilo mnogo, h katerim so jih prispevali par zastopniki sovjetske Unije, toda nihče ni prav verjel, da imajo te konference kakovo resnost. Sedaj, ko je na vladu Anglije delavska stranka, se bo moralna taktika diplomacije raznih držav spremeniti.

MacDonald ima načrte, preko katerih ne bodo mogli tako lahko kakov so šli preko ruskih predlogov. Najprvo bo Anglija skušala izvesti sporazum zaomejitev oboroževanja držav, ki imajo močne vojne mornarice. Te so po redu Anglija, Zedinjene države, Japonska, Francija in Italija. Konferenca teh se bo vrnila deloma v Londonu in se bo potem nadaljevala v kraju, za katere se bodo prizadete sile zedinile.

PREBIVALSTVO ITALIJE. Ljudsko štetje v Italiji l. 1928 pokazuje, da prebivalstvo hitro narašča, v preteklem letu na primer za 406,000 oseb. Glasom lanskoga štetja ima Italija 41,173,000 prebivalcev.

H.B.Z. ostane v vodstvu bistveno ista kakor pred konvencijo

Napetost med frakcijami tudi ostane

Delegacija je bila v St. Louisu 16 dni

Rezultat druge konvencije Hrvatske Bratske Zajednice, ki se je vršila od 10. do 25. junija vključeno, je, da ostane v bistvu vse tako kakor je bilo pred konvencijo. "Politika" v HBZ. je po pravilih zabranjena, a se jo uganja naprej kakor pred konvencijo. Odborniki so skoraj vsi isti. Kar se tiče vodstva, je zmagal "narodni blok", ki je nastopal pod firmo "kolaši". Cerkev je tudi dobila svoj delež od konvencije in njen vpliv v HBZ je "zadovoljiv". Progresivni blok, ki so ga tvorili komunisti, pa je zmagal z resolucijami, katere ostanejo seveda po konvenciji brez veljave. Resolucija, ki so jo sestavili komunisti tako, da je konvencija z njim odobrila Fosterjev dualni unionizem — z drugimi besedami, komunistične unije, je bila sprejeta brez opozicije, toda kaj koristi, če pa bo le na papirju, kajti glavni vodj na krmilu Zajednice ni mnogo ležeč na uniji, pa bile take ali take. Tudi rezolucija proti diktaturi in za radničko-seljaško republiko v Jugoslaviji je tako reč, ki ostane na papirju. Sprejeta je bila soglasno, toda le malo jih je bilo, ki bi glasovali zanj iz načelnosti. Ako bi diktatura v Jugoslaviji izvajali Hrvati, namesto Srbov, pa bi bila stvar druga. Narodni katoliški Hrvati noče pravoslavnih Srbov, in ta noče katoliških Hrvatov. Prepirata se za oslovno senco.

V glavnem odbor so bili izvoljeni: Gazdić za predsednika; Kuharić za podpredsednika, Šolić za tajnika, Matanović za pomožnega blagajnika, Jonić za blagajnika, Petrak za urednika "Zajedničara". Sambol za predsednika in Bazzarić za urednika "Zajedničara".

Račun porotnega odbora za (Nadaljevanje na 3. strani).

PREBIVALSTVO JAPON- SKE NAGLO NARAŠČA

Problem je, kam žnjim?

Prebivalstvo Japonske narašte vsako leto za 900,000, dejal v svojem predavanju v Chicagu Široki Nasu, profesor s tokijske univerze. Samo 18,000 Japoncev se povprečno izseli vsako leto. Prirastek prebivalstva napoljuje že italijansko napoljeno japonsko otočje, in država ima pred seboj težak problem preobljudenosti. En izhod je, pravi prof. Nasu, industrializacija, kajti agrikultura ne more vzdrževati več ljudi kakor jih zdaj. Nekoliko se

skoraj vsi isti. Kar se tiče vodstva, je zmagal "narodni blok", ki je nastopal pod firmo "kolaši". Cerkev je tudi dobila svoj delež od konvencije in njen vpliv v HBZ je "zadovoljiv". Progresivni blok, ki so ga tvorili komunisti, pa je zmagal z resolucijami, katere ostanejo seveda po konvenciji brez veljave. Resolucija, ki so jo sestavili komunisti tako, da je konvencija z njim odobrila Fosterjev dualni unionizem — z drugimi besedami, komunistične unije, je bila sprejeta brez opozicije, toda kaj koristi, če pa bo le na papirju, kajti glavni vodj na krmilu Zajednice ni mnogo ležeč na uniji, pa bile take ali take. Tudi rezolucija proti diktaturi in za radničko-seljaško republiko v Jugoslaviji je tako reč, ki ostane na papirju. Sprejeta je bila soglasno, toda le malo jih je bilo, ki bi glasovali zanj iz načelnosti. Ako bi diktatura v Jugoslaviji izvajali Hrvati, namesto Srbov, pa bi bila stvar druga. Narodni katoliški Hrvati noče pravoslavnih Srbov, in ta noče katoliških Hrvatov. Prepirata se za oslovno senco.

Konvencija je bila zaključena 25. junija. Imela je 28 sej in delegacije so bili v St. Louisu poleg teh delavnikov dve nedelje, kar podaljša zborovanje na 16 dni. Dnevnice so bile \$10, za gl. zdravnik in odvetnika pa \$15. Za predlog, da bodo dnevnice \$10, je glasovalo 176 članov konvencije proti pa 47. Mesečne plače gl. odvetnikov so: Predsednik \$250; tajnik \$225; gl. blagajnik \$225; urednik "Zajedničara" \$225; pomožni urednik \$200; pomožni tajnik \$175; upravitelj mladinskega oddelka \$200; glavni zdravnik \$225; pravni svetovalec (odvetnik) \$200.

Japonski kapitalizem je zelo penetriran v Mandžurijo in na Kitajsko sploh, in prizadeva si, da se utrdi v ruski Sibiriji. V Mandžuriji znašajo njegove investicije že nad milijardo dol.

KDOR SMATRA, da mu Proletarec s svojimi poročili in komentarji dela kričico, lahko odgovori ali argumentira v PROLETARCU.

SENIOR NOVI TAJNIK SOCIALI- STIČNE STRANKE

Akcija za poseben agitacijski fond

Clevelandski listi so objavili še nepotrjeno vest, da je dobil uradni tajnik socialistične stranke Clarence Senior, ki ga mu je poverila eksekutiva. Stranka ni še objavila uradno imenovanja, toda izvedeli so zanj reporterji in vpraševali Seniorja, ki živi v Clevelandu, o tem in onem.

Clarence Senior je star šele 26 let. Svoje študije je dokončal l. 1927 na državnih univerzitetih v Kansasu. V Clevelandu je imel službo pomožnega tajnika pri Adult Education Association. Za sociološke probleme se je zanimal še kot dijak. Svoječasno je organiziral dijasko konferenco, na kateri je bilo zastopanih 25 univerz srednjega zapada; razpravljala je o socialno-političnih vprašanjih. Senior je teda prvič obrnil na se javno pozornost.

Njegova soprga Ethel je letos skončala politično znanstvene študije na Western Reserve University v Clevelandu. S Seniorjem dobi stranka tajnika, ki ima znanje posebno v krogih izobražencev mlajše generacije, ob enem pa je aktiven med ljudstvom. K temu imenovanju bomo imeli naknadno poročilo, ko poda svojo izjavu strankina eksekutiva.

Soc. stranka se pripravlja na bodočo kampanjo l. 1930, v kateri se bo predvsem koncentrirala le v nekaterih kongresnih okrajih, da si v njih toliko sigurnejše pribori zmago. V poseben organizacijsko-kampanjski fond je začela zbirati fond \$50,000, načelnik te kampanje pa je Marx Lewis, z uradom v New Yorku. Lewis je vodil že mnogo kampanj. Strankina eksekutiva mu je povrila to nalogu z odobrenjem mnogih znanih socialistov, ki so se udeležili konference. Marx Lewis je bil prej tajnik kongresnika V. L. Bergerja in pred njim tajnik Meyer Londona.

Senator Walsh je v pravem

Senator Walsh pravi, da Hooverjev načrt za pomoč farmerjem, ki ga je sprejel kongres, ne bo koristil farmerjem. Walsh je progresiven senator vsaj v toliko, da ve, kajda se v kongresu sklepajo v korist privavnih interesov in je temu nasprotni, nja pa se dosegel stopnje, kjer bi bil v stanju dati slovo stranki, kateri pripada, pa bi se potem nevezano in brezobzirno lotil boja za farmerje in delavce.

larjev. Kapitalu torej ni težko dobiti prostora za ekspanzijo, toda kam s prebivalstvom? V mnoge dežele po svetu je Japoncev naseljevanje zabranjeno, npr. v Zed. države in Avstralijo. Prof. Nasu je mnenja, da na izseljevanje Japoncev v velikem ni misli, so pa pogoj, da se v delželi razvije vleimeline industrija, ki bi vposilila par milijonov ljudi.

Glasovi iz našega Gibanja

NAŠA AGITACIJA V LA SALLU IN OKOLICI

V dneh od 15. do 18. junija se je pisec teh vrstic nahajal na eni takozvanih "short order" agitatorčni turi v naselbini La Salle, Ill. Bil je to moj prvi poset tega prijaznega mesta.

Naravno je, da kadar gre človek v kraj, kjer še ni bil, si predstavlja marsikaj drugače kot je v resnic, kar izpozna med obiskom. Lasallska naselbina mi je bila več ali manj znana iz opisov v listih, iz komponente in iz pomenkov z Lasalčani, kadar sem prišel z njimi v dotiko. Ko sem dospel tja, sem se počutil doma. Sreča tega, sreča onega sodruga in znanca, govoril z njimi, vprašuješ to in ono, in si misliš: "Mar so takaj v tem druženju ljudje kot v kraju, iz katerega prihaja?" Ni razlike. Povsod jih dobis z različnimi mnjenji — socialističe, liberalce, nazadnjake, mladence in delavne. Izjemo v tem pravilu dela bržkone v večji meri samo Joliet, kjer bi moral aktivne naprednjake iskati z lučjo ob tem dnevu. V misilih imam sededa naprednjake v socialističem pomenu besede. No, pa tudi tam niso obdani s kitajskim zidom in prej ali slej bo tudi mednje zašla ter prosvita socialistična ideja.

Da ne bi zašel predaleč, se bomo povrnili k predmetu. Tajnik kluba št. 4 JSZ v La Sallu mi je nedavno pisal, da je željal sodrugo, naj jih enkrat obiščem. "Ce moreš, pridi v nedeljo 16. junija, ko bomo imeli piknik za klubove člane in prijatelje. Seznanil se boš z njimi pa malo poagiril." Dobro. Ker ni bil moj name in tja samo "malo pogledat", sem odpotoval že v soboto popoldne. Vlak v La Salle vozi iz Chicago dobrih par ur. Na kolodvoru sta me čakala s. Math Vogrich in Jakob Strell, ki je dan prej dospel s svojo družino iz južne Colorade. Na potu proti njegovemu domu smo se ustavili v delavnici s. Martinjaka, ki je bil zaposlen na kaj, pa je vzliz temu odložil "šilo in kopito" in pokramljil nekoliko z nam. Na vprašanje, "kaj vse imajo na programu" za časa mojega obiska, mi je zagotovil, da je vse preskrbljeno. "Danes popoldne gre na agitacijo s teboj ta in ta," mi pravi, "jutri morda jaz in še kdo drugi." Določeni v to so bili Vogrich, Zevnik in Cortalic.

Odpeljali smo se na Vogrichov dom, kjer sem se seznanil z njegovo prijazno družino, z družino Strellovo in pa s sodrgom Deržičem. Ker je bil s. Vogrich zadržan, me je tisto popoldne in zvečer spremjal na agitaciji Deržič. Najina prava pot je bila k Silvestru Kramarski. Naročil se je na list brez posebnega prigovaranja. Bil je že naročnik pred leti, toda, saj več, slabe delavke razmere, družina, ki dela le izdatke, dokler otroci ne doražejo, in zato je bilo treba paziti na cente. Sedaj so otroci veliki in delajo. Ljudje dihajo svobodnejše. Obiskala sva še različne šihte, bo treba zbrati več drugih rojakov, in uspeh je

najprej one, ki gredo kmalu na delo." Prinesel je kos papirja: "Piši imena," mi je dejal. Izbral je kakih 14 imen, obiskali smo jih večinoma in zopet je bilo sedem naročnikov. Prav zar mi je bilo, da se je bilo treba vrniti, kajti uspeh bi bil še boljši.

Naslednji dan smo obiskali še nekaj rojakov v La Sallu, med njimi našega old timerja v pokretu, Toneta Livka, ki pa je zadnje čase izven naših vrst. Upam, da se nam zopet pridruži, zato so taka prijateljska znanstva med ljudmi, ki se ne pozna osebno, pač pa so si enaki v prepričanjih, tako hitro mogoča.

Naslednji dan smo šli agitirati med "jamrovec". Čuden naziv, kaj? Na vprašanje so mi pojasnili, da so rojaki dotedne oklice včasih kaj radi "pojamrali", pa so jim pripeljali ta priimek. Tam smo obiskali naše stare znance Zevnika in Cortalica, s katerima smo potem obiskali več rojakov. Uspeh je bil zopet povoljen, posebno če vzamemo v upoštev kratko odmerjeni čas; kmalu je bilo treba odriti na piknik, ki se je vrnil na prijaznem griku preko reke Illinois. Tu smo dobili zopet več aktivnih sodrugov, med njimi našega starega znanca Vencel Obida. Zavala je bila izvrstna, piča in je la je bilo dosti za vse. Ljubiteljem plesa je bil na uslužo harmonikar, pa so se začeli vrteti kar po travi. Skupina tu je zapela, druga je bila v resnih razgovorih, tam jo je zavala šaljivec, eni pa smo agitirali na naš list, in feči moram, da ne brez uspeha. Pozno zvečer smo se vrnili veseli nad zabavo in agitacijskim uspehom.

Chas. Pogorelec.

DOPISI

POROČILO O VZHODNO-OHJSKI KONFERENCI J. S. Z.

Zborovanje zastopnikov socialističnih klubov v Izobraževalne akcije JSZ se je vršilo 23. junija v Bridgeportu. — Udeležba dobra. — Zanimanje za Proletarca. — Poročila o konvenciji SNPJ. — Prihodnje zborovanje bo v Blaine, O.

Precejsjna skupina sodrugov in somišljenikov se je zbralo četrto nedeljo junija v Boydsville, da razpravljajo in sklepajo o vsem, kar se nas tiče in je splošnega značaja. Zborovanje je otvoril tajnik Konference s. Nace Zlembberger. Za predsednika se je bil izvoljen Jos. Snoy, za zapisnikarja pa Florian Pišek. Seja je bila vsekozi zanimiva. Razprava v vsaki zadevi je imela značaj preudarnosti in premišljenosti. Udeležba je bila dobra, toda bila bi veliko boljša, če ne bi vladala tod še vedno tako občutna depresija. Iz nekaterih naselbin so postali konferenci pismena poročila. Mnogo se je razpravljalo o Proletarcu, da bi se mu pridobil čimveč naročnikov. Sodrugi se zavedajo, da so nastali s spremembou oblike veliki stroški, ki jih je treba kriti na en ali drugi način — najboljši pa je povečanje števil naročnikov. V tem prizadevanju je konferenca izvola za ta distrik stalnega zastopnika, ta naloga pa je bila povzeta Jos. Snoy. Ostali zastopniki so mu objiblili vse mogoče sodelovanje, kadar se bo nahajjal v njihovih naselbinah.

Delegaciji je bilo podano tudi poročilo o "blokih" na konvenciji SNPJ., za katero se je članstvo živo zanimalo. Navzoč so soglasno odobrili nastopanje jednotinega bloka, ker je dokazal, da je res zastopal edino interes članstva. Jos. Snoy je bil iz vzhodnega Ohija edini delegat, ki je pripadal bloku SNPJ. in je bil vsed tega edini iz tega okrožja, ki ga niso vodili predstodki proti temelju SNPJ., in mu ni bilo treba slediti navodilom nečlanov.

Zanimivost Konference je bila posebno v tem, da so se udeležili med drugimi tudi oddaljeni sodrugi, s čemur so

pokazali zavednost in pa lojalnost skupni delavskih stvari. Več bo razvidno iz zapisnika.

Klub na Piney Forku je zo

pet obnovljen. Zasluga gre

državni Zaveršnik.

Prihodnja konferenca bo v Blaine, O., četrto nedeljo v oktobru.

Skljenjeno je bilo, da vsi klubbi in društva Izobraževalne akcije prirede v prid Konferenci skupno veselico v soboto 24. avgusta v Bridgeportu.

V konferenčni odbor so bili izvoljeni: Nace Zlembberger, tajnik-blagajnik; Jos. Snoy, Bridgeport, in Frank Zaveršnik, Piney Fork, organizatorja. Frank Matko in sodružnica Zaveršnik sta bila izvoljena v nadzorni odbor.

Hvala klubu št. 11 za vladno brezplačno postrežbo in pa za delo Mrs. Matko ter Mrs. Fr. Blatnik, ki sta nam stregle.

Razšli smo se v dobrem razpoloženju z zavestjo, da smo delali za delavski pokret in z željo, da se snidemo v Blaine v še večji družbi. Dotedaj pa vse na delo za večjo cirkulacijo Proletarca in večje ter aktivnejšo JSZ. — Poročevalec.

NAŠE AKTIVNOSTI V KANSASU.

Arma, Kans. — Ker se prošle seje kluba št. 21 JSZ, ki se je vršila 16. junija, oddaljenejši člani niso udeležili v polnem številu, jim podajam tukaj nene važnejše zaključke.

V bodoče se bodo vršile klubove seje tretjo nedeljo v mesecu ob 2. popoldne v Arma Moose Hall, torej ne več vsako drugo nedeljo kakor doslej. Prihodnja seja bo v nedeljo 21. julija.

Nadalje je sklenjeno, da klub povabi vsa društva Izobraževalne akcije, da pošljajo zastopnike na našo prihodnjo sejo. S. Kunstelj bo referiral o Izobraževalni akciji, njenemnamenu v pomenu.

Zaključili smo tudi, da dobimo na prihodnjo sejo enega izmed angleških sodrugov za govornika, ako mogoče. Člani in somišljeniki, udeležite se je polnoštevilno!

Ljubitelje lepih knjig vabimo, da se poslužijo naše knjižnice, v kateri ima klub lepo zbirko raznih knjig v slovenskem in angleškem jeziku. Že to je zadosten vzrok, da postane član klubu.

Ker vemo, da je v tem okrožju mnogo simpatičarjev socialističnega gibanja, jih vabimo, da pristopijo v klub. Čim jačji bo, toliko večji bo njegov vpliv. Seveda, tudi nepriatelji se dober. Kdor se "trošta", da bo klub in naše gibanje počasi zaspalo, se moti. Klub je tukaj in ostane. — A. Šular, tajnik.

SPREMENBA DATUMA SEJ KLUBA ŠT. 114 V DE. TROITU.

Detroit, Mich. — Naznanjan članstvu kluba št. 114 JSZ v Detroitu, da se v bodoče naše seje ne vrše več četrto nedeljo meseca, nego vsako tretjo soboto v mesecu ob 8. zvečer v navadnih prostorih na 116 Six Mile Rd. Prihodnja seja se vrši v soboto 20. julija ob 8. zvečer. Udeležite se je!

Nadalje je bilo zaključeno, da plača naš klub vsem tukajšnjim zastopnikom Proletarca, kakor tudi drugim članom klubu št. 114 za vsakega celoletnega naročnika na Proletarca \$1 nagrade. Izkazila dobrijenih celoletnih naročnin od novih naročnikov se mora predložiti tajnik klubu.

Peter Kisovec, tajnik.

PIKNIK KLUBA J. S. Z. V WAUKEGANU BO 4. AVGUSTA.

Waukegan, Ill. — Klub št. 45 JSZ je sklenil, da priredi v nedeljo 4. avgusta piknik, na katerega že sedaj opozarja svoje članstvo in prijatelje. Podrobnosti bodo objavljene pozneje.

Anna Mahnich, tajnica.

STAVBINSKI FOND J. S. Z.

Finance stavbinskega fonda in statističen pregled

DRUGE ORGANIZACIJE:

Štev. delnic	Vplačano	Obveznost
"Nada" št. 102 SNPJ., Chic.	4	80.00
Slov. Dom št. 86 SNPJ., Chicago, Ill.	1	25.00
Sosedje št. 449 SNPJ., Cicero, Ill.	1	25.00

POSAMEZNIKI

Alesh Frank, Chicago, Ill.	4	50.00	50.00
Artach John, Waukegan, Ill.	1	10.00	15.00
Blažan Frances, Cicero, Ill.	1	5.00	20.00
Božičnik Rok, Chicago, Ill.	1	15.00	10.00
Benchina Frank, Chic'go, Ill.	1	25.00	
Brezar Frank, Cicero, Ill.	1	5.00	20.00
Britz Louis in Annie, Lawrence, Pa.	1	25.00	
Čebular Jos., Vandling, Pa.	1	20.00	5.00
Darovec John, Chicago, Ill.	1	5.00	20.00
Dernull Otto, Chicago, Ill.	1	25.00	
Fradel John in Mary, Latrobe, Pa.	1	25.00	

POVRAJENI

Alesh Frank, Chicago, Ill.	4	50.00	50.00
Artach John, Waukegan, Ill.	1	10.00	15.00
Blažan Frances, Cicero, Ill.	1	5.00	20.00
Božičnik Rok, Chicago, Ill.	1	15.00	10.00
Benchina Frank, Chic'go, Ill.	1	25.00	
Brezar Frank, Cicero, Ill.	1	5.00	20.00
Britz Louis in Annie, Lawrence, Pa.	1	25.00	
Čebular Jos., Vandling, Pa.	1	20.00	5.00
Darovec John, Chicago, Ill.	1	5.00	20.00
Dernull Otto, Chicago, Ill.	1	25.00	
Fradel John in Mary, Latrobe, Pa.	1	25.00	

POVRAJENI

Alesh Frank, Chicago, Ill.	4	50.00	50.00
Artach John, Waukegan, Ill.	1	10.00	15.00
Blažan Frances, Cicero, Ill.	1	5.00	20.00
Božičnik Rok, Chicago, Ill.	1	15.00	10.00
Benchina Frank, Chic'go, Ill.	1	25.00	
Brezar Frank, Cicero, Ill.	1	5.00	20.00
Britz Louis in Annie, Lawrence, Pa.	1	25.00	
Čebular Jos., Vandling, Pa.	1	20.00	5.00
Darovec John, Chicago, Ill.	1	5.00	20.00
Dernull Otto, Chicago, Ill.	1	25.00	
Fradel John in Mary, Latrobe, Pa.	1	25.00	

POVRAJENI

HARMONIJA RITMA

Risba.

William Siegel.

DOPISI

PIKNIK "ZARJE" BO 21.

JULIJA.

Cleveland, O.—Pevski zbor "Zarja" priredi svoj običajni piknik v nedeljo 21. julija na znani Goriškovi farmi v Randolphu. Izletni prostor z okolico je zelo prijeten, kar lahko posebno potrdijo naši Newburianske, ki imajo večkrat svoje predrebe v tem kraju. Za zabavo in poštovanje udeležencev bo na pikniku 21. julija dobro preskrbljeno, pevski zbor pa bo še posebno pazil, da se ne bo nihče dolgočasili. Več o tej naši priredbi prihodnjič—K.

VABILO NA PIKNIK ODSJ. ST. 1, H. B. Z.

Pittsburgh, Pa.—Odsjek (društvo) št. 1 Hrvatske Bratске Zajednice priredi piknik v nedeljo 7. julija na Kladlerjevi farmi, Anderson Rd., Millvale, Pa. Serviralo se bo jaginetino, pečeno na ražju, na razpolago bo dobre pijače, plesalcem pa bo igral od 2. popoldne do 8. zvečer izborni jazz orkester. Vstopina je 50c za moške in 25c za ženske. Ako se pripeljete s karo, vzemite karo No. 3 in se vozite do konca, od tu dalje pa bo vozil truck.—P. O.

ČLANSTVU J. S. Z. V CHICAGU.

Chicago, Ill.—Konferenca članstva soc. organizacije okraja Cook se vrši v sredo 10. julija zvečer v Douglas Park avditoriju, Kedzie in Ogden Ave.

Na razpravi bodo važna vprašanja z ozirom na organizatorično ter agitacijsko delo soc. stranke v Chicagu, poleg pa bosta govorila Paul H. Douglas, profesor na čikaški univerzi, in Carl D. Thompson od Public Ownership lige o vprašanju čikaških prometnih sredstev. Predmet te diskuzije bo "Chicago Traction System". Potrebno je, da zavzame naša stranka jasno odrejeno stališče o problemu, ki se tiče stotisočev v Chicagu in okolici vsak dan.

Opozorite na to konferenco tudi druge. Udeležite se je gotovo in ob času.

PRISTOPITE V JUGOSLOVANSKO STAVBINSKO IN POSOJILNO DRUŠTVO.

Chicago, Ill.—Med našim našrom v novi domovini ameriški je precej podpornih, kulturnih, političnih in gospodarskih organizacij; med slednjimi so v prvi vrsti stavbinska in posojilna društva, ki se v nekaterih državah imenujejo tudi hranilna društva, kar v resnicu tudi so. Namen stavbinskih in posojilnih društev je pospeševati varčevanje in hranjenje denarja z gospodarsko samopomoč delavcev. In ekonomika neodvisnost je važen pogoj za boljšo bodočnost v splo-

sojilno društvo otvorilo svojo 43. serijo delnic dne 5. julija 1929 v dvorani SNPJ., 2657 So. Lawndale Ave., kjer društvo zboruje vsak petek ob 8. zvezdcer. Tu vam dajo odborniki vsa potrebna pojasnila.

Vluge se sprejemajo tudi po pošti iz vseh krajev Zdr. držav, in komur ni mogoče priti osebno na sejo tega društva, se lahko obrne za nadaljnja pojasnila na kogarkoli izmed vradnikov tega društva, ali pa naravnost na tajnika na naslov, Joseph Steblay, 2636 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill. Telefon Lawndale 9562. V vašo korist je, da postanete član te solidne gospodarske organizacije, ki so jo ustavili delavci, da s svojimi sredstvi pomagajo svojemu napredku.

Frank Smith.

POGLEJ NA PROŠLO KONVENCIJO S. N. P. J.

Blok čistijo pojme.—Willard in Pueblo.—Naši listi, ki prihajajo v Pueblo.—Mora se učiti socializma. —Kakšen "socializem" bi upeljal na rodni blok?

Pueblo, Colo.—O prošli konvenciji SNPJ. se precej piše, ampak bo treba najbrž še več. Pravijo: Bili so bloki. Dobro, bili so! Cistijo vsaj pojme. Ljudje so na ta način prisiljeni, da se pokažejo za to kar je, članstvu pa je v korist, da ve, kdo je kdo.

Martin Miklich je pisal v Proletarcu, da je na konvenciji zastopal našega "Orla" in da se je odpeljal domov skozi Willard. Čemu se ne bi, čeprav je velik ovinek? Naselbina slovenskih farmerjev na Willardu daleč prekaša našo. Willardka steje do 150 slovenskih farmerjev, pueblska ima do pet tisoč slovenskih stanovnikov. Proletar se med farmerji na Willardu širi, tukaj ga prihaja le kak ducat izvodov. Dnevnička Prospective prihaja k nam kakih pet ducatov. Milo rečeno, moralno bi jo prihajati do tri sto izvodov.

Knjižnice nobene. Podpora društva imamo, da se lahko vidi enkrat na mesec—tisti namreč, ki smo redno na sejah. Nad našimi telesi in dušami v Pueblo gospodarijo interesi Rockefellerja in fara. Slednji so ljudje tako pokorni in v takem klečeplaztvu, da se jih je najbrž že tudi Cyril naveličal.

Kadar obišče naše verne leadvillski Trunk, govore navadno po celé tedne, kako dober je fajmošter s hribom nad Malto. Če ne bi videl, ne bi verjel, da je med ljudstvom še toliko zaspanosti.

Proletar bi moral imeti

med nami ne ducat, nego pet

sto naročnikov. Zakaj? Ker je

take cirkulacije vreden. Ker je

delavci list, in ker delavce

UČI MISLITI. Svet napreduje

z napredovanjem izobrazbe.

Preobrat prihaja v znamenju

stopenj. Uspeh za delavstvo je

neizbežen. Če ne pride danes,

ne drugo leto, naj nas to ne de-

la maločutne, kajti PRIDE

prej ali slej. Rajše prej. Toda

Ti, ki se smatraš za misleče

človeško bitje, NE STOJ OB

STRANI! Naša je tudi tvoja

barba. Ne bodi na svetu samo

zato, da si polniš trebuh.

Misli tudi na svojo izobrazbo.

Dijavik je tudi človek z vsemi

lastnosti človeka, o katerem

pišejo, da je ustvarjen po božji podobi. Toda njegova edi-

na potreba je, da zadovolji te-

lesnim nagonom. Če bi mu

govorili o socializmu, bi mu bi-

lo to bolj tuje kot pa pravljica

o večernem izveličanju. Pri pravljicah na treba misliti, socializem pa zahteva, da možgani

dobro delujejo. V današnji do-

bi, ko se ves obrat spreminja v

stroj svetovne enote, je tudi

človek otopelega razuma pris-

lijen, da se uči vsaj toliko, da

razume strojna znamenja. In-

dustralizacija je delavca pri-

moralna, da misli, misli pa lahko

sebi ali pa gospodarju v korist.

Nemisleči delavci danes ne pri-

dejo nikjer vupoštev. Če pa

pa hoče imeti delavec kak ugled

v intelektualnem oziru, mora

razumeti socializem. Drugače

je neveden, je samo avtomat,

narejen zato, da dela, dokler

se ne izrabiti.

Ljudje se zgražajo in prito-

jujejo nad stvarmi, kot so pro-

hibicija, dolge delovne ure,

slaba prehrana, velike družine mnoga, kupovali sodo in plačevali itd. Kdo bo vse te neprilike vali tringet, toda nihče jim ne izreka kredita. Niso polagali računov, pa so pozabljeni. Jednotne blagajne niso smatrali, in je ne smatrajo za korito, pa so ostali zadaj. "Nehvaležnost je plačilo sveta." Dobro poveleno, toda ni potrebno, da bo to pravilo resnično v tem slučaju. **S. N. P. J. je naša delo.**

Oteli smo jo pred napadi koričtarjev že večkrat, in jo bomo sedaj. Zato pa vi vsi, ki ste jo zgradili, ostanite pozorni v teh dnevinah in sledite vsem, ki se vam laskajo, kajti mnogo je takih, ki si že pomagati na račun vaših asesmentov in se posem šporiti s "neodvisnostjo". Proč z vsem, kar ima na sebi hinavski pečat.—Orlov.

Frank Smith.

POGLEJ NA PROŠLO KONVENCIJO S. N. P. J.

Blok čistijo pojme.—Willard in Pueblo.—Naši listi, ki prihajajo v Pueblo.—Mora se učiti socializma. —Kakšen "socializem" bi upeljal na rodni blok?

Pueblo, Colo.—O prošli konvenciji SNPJ. se precej piše, ampak bo treba najbrž še več. Pravijo: Bili so bloki. Dobro, bili so! Cistijo vsaj pojme.

Ljudje so na ta način prisiljeni, da se pokažejo za to kar je, članstvu pa je v korist, da ve, kdo je kdo.

Martin Miklich je pisal v Proletarcu, da je na konvenciji zastopal našega "Orla" in da se je odpeljal domov skozi Willard. Čemu se ne bi, čeprav je velik ovinek? Naselbina slovenskih farmerjev na Willardu daleč prekaša našo. Willardka steje do 150 slovenskih farmerjev, pueblska ima do pet tisoč slovenskih stanovnikov. Proletar se med farmerji na Willardu širi, tukaj ga prihaja le kak ducat izvodov. Dnevnička Prospective prihaja k nam kakih pet ducatov. Milo rečeno, moralno bi jo prihajati do tri sto izvodov.

Knjižnice nobene. Podpora društva imamo, da se lahko vidi enkrat na mesec—tisti namreč, ki smo redno na sejah. Nad našimi telesi in dušami v Pueblo gospodarijo interesi Rockefellerja in fara. Slednji so ljudje tako pokorni in v takem klečeplaztvu, da se jih je najbrž že tudi Cyril naveličal.

Kadar obišče naše verne leadvillski Trunk, govore navadno po celé tedne, kako dober je fajmošter s hribom nad Malto. Če ne bi videl, ne bi verjel, da je med ljudstvom še toliko zaspanosti.

Zavejništvo so si komunisti na konvenciji v Chicagu prav slabo izbrali, enako tudi narodni blok. Osebe, kot sta Turk in Kobal, so oportunisti, ne pa so socialisti ali komunisti. Slišal sem enega delegata, ki se je peljal tod skozi, da se je Cainkar hvalil, kaj je on "zbildal" jednotno. Če je to res dejal, ne morem drugega, kakov reči: "Preveč je hinavščine in neresnice v takih besedah." Cemu pozabljati člane, ki so v resnici gradili ter ZGRADILI S. N. P. J. BREZ O D Š K O D N I N E ?

Pionirji jednote se dobe še po vseh naselbinah. Delali so

LISTU V PODPORO

XII. Izkaz.

Sheboygan, Wia.: Jacob Mernhard, \$2; po \$1: John Miklich in Frank Lonchar; Frank Metelko, 10c, skupaj \$4.10 (poslat Jake Rupnick).

Cumberland, Wyo.: Po 50c: Louis Tlaker, Lovrenc Siflar in Ignac Bozovičar, skupaj \$1.50 (poslat Louis Tlaker).

Chicago, Ill.: Lawrence Gorjup, \$2; po \$1: Peter Swolščak in Angelina Tich, skupaj \$4.00.

Pueblo, Colo.: John M. Stonich, \$1.80; Mike Pogorelec, 50c, skupaj \$2.30.

Bridgeport, O.: Klub št. 11, JSZ, \$9.00.

Detroit, Mich.: Kathy Stimač, \$2.

Willard, Wis.: John Marinčič, 60c.

Harwick, Pa.: Anton Jazbinšek, \$1.

Pineville, Ida.: Louis Painich, \$1.00.

Acosta, Pa.: George Kristell, \$1.00.

Waukegan, Ill.: Anna Mahnich, 50 centov.

Krayn, Pa.: Louis Sterle, 25c.

Farrel, Pa.: Frank Kramar, 50c.

Strabane, Pa.: John Terčelj, \$1.00.

Hermine, Pa.: Frank Rahne, 50c.

Skupaj v tem izkazu \$29.25. Prejšnji izkaz \$365.40, skupaj \$394.65.

Popravek: V zadnjem izkazu pričelo vsoto \$2.80 iz Clevelandala je prispeval John Lokar. Pomoroma smo navedili, da jo je prispeval Jos. Frančeskin, ki pa jo je le odposiljal.

Dr. Andrew Furlan

SLOVENSKI ZOBOZDRAVNIK

3341 W. 26th St., Chicago, Ill.

Uradne ure: Od 9. do 12. dop., od 1. do 5. popoldne in od 6. do 9. zvečer. Ob sredah od 9. do 12. dop., in od 6. do 9. zvečer.

Tel. Crawford 2893.

Tel. na domu Rockwell 2816

Bridgeport, O.: Klub št. 11, JSZ, \$9.00.

Detroit, Mich.: Kathy Stimač, \$2.

Willard, Wis.: John Marinčič, 60c.

Harwick, Pa.: Anton Jazbinšek, \$1.

Pineville, Ida.: Louis Painich, \$1.00.

Acosta, Pa.: George Kristell, \$1.00.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva

Izhaja vsak četrtek

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Ju celovanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado, za celo
leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu naj-
poznejno do ponedeljka popoldne za priobčitev
v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's
Publishing Co., Inc.
Established 1906Editor Frank Zaitz
Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months
\$1.75; Three Months \$1.00—Foreign Countries, One
Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:

PROLETAREC
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone Rockwell 2864

546

Konvencija H. B. Z.

Nad 250 članov druge konvencije Hrvatske Bratstvene Zajednice se je prepričalo 14 zborovalnih dni v tekmi za vodstvo. Z malo večino so ostali v premoči kolaši narodnjaških konservativnih in klerikalnih nazorov. Komunistična struja, ki je delovala na konvenciji pod firmo progresivnega bloka, je bila jaka, in če bi mogla pridobiti še kakih deset petnajst glasov, bi bila močno zastopana v novem glavnem odboru. Tako pa so dobili skoro vsa mesta v uradu kolaši, in večinoma tudi v drugih odsekih glavnega odbora.

Sibirajšči dni zborovanja je za tako konvencijo najmanj štiri dni preveč. SNPJ. bi čisto lahko izvršila svoje delo v 10 namesto v 12 dneh. Istotako HBZ.

Dnevnice v St. Louisu so bile \$10. Delejava, ki so se vozili ponoči, so dobili plačan spami voz.

Smo za dobre plače—za dobro delo. Naše konvencije pa so počasne in velikokrat se posveča največ pozornosti "sitnicam"—malenkostim, namesto, da bi se koncentrirali v reševanju vprašanj, ki so za sedanjost in bodočnost organizacije življenskega pomena. Konvencija HBZ. je bila zelo draga stvar. Plaća seveda članstvo. Delegati kot taki niso na izgubi. Dobro delo je težko preplačati, slabo in površno pa je drago v vsakem slučaju. Če je urago povrn še finančno, je članstvo toliko buj na škodi.

HBZ. nima najnižje asesmente. V nekaterih ozirih ima precej višje kot pa npr. SNPJ. Ole dejavljata v enakih razmerah, in če izhaja ena z nižjimi asesmenti, bi to moral skušati tudi druga, kar bi bilo tudi v interesu združevalne akcije.

Konvencija HBZ. se je vršila v znatenju "politike" in politiziranja. V pravilih Zajednice pa je tudi za v bodočosti ostala točka, ki prepušča, da bi se v nji, bodisi na sejah g. odbora, ali v odsjekih, ali v Zajedničaru, opravnava politična in verska vprašanja s stališča "strankarstva". Tega v Zajednici pojenih pravilih ne sme biti. Toda bo oboje ostalo, kakor doslej.

Konvencija v St. Louisu je bila čudna disharmonija. Sprejela je resolucije, ki so imela odobrenje komunističnega progresivnega bloka, a ob enem je dovolila, da je v njenih najvzajnejših zadevah in pri volitvah odbornikov odločeno konservativno narodnjaški klerikalni vpliv.

Zborovanja te vrste so drag eksperiment in stal bo drag eksperiment, dokler se člansko bolj ne poglobi v vitalna vprašanja organizacije, dokler ne preudari boljše svoje interese in temu odgovarjajoče kontrolira delegacijo. Kaotična zborovanja so odsev kaotičnega mišljenja v vrstah članstva.

Cappellini

Nekaj let nazaj je bil Rinaldo Cappellini izvoljen za distriktnega predsednika unije U. M. W. of A. na poljih trdrega premoga. Komunisti so na vso moč agitirali zanj v svojem angleškem in drugem svojem časopisu.

Cappellini v uradu ni bil progresivec. Podal se je v igro z ljudmi okrog Lewis, s tipi unionistov kakršen je Lewis, Woll in drugi. Končno je bil ob urad. Lewis ga je pustil na cedilu, oziroma Lewis in Cappellini sta se sprala.

Za bodoče volitve distriktnega odbora je prijavil kandidaturo tudi Cappellini. Lewis ga je proglašil za razdiralca unije, za propagatorja dualne unije, in odločil, da ne sme na glasovnico. Cappellini se je pritožil sodišču, ki je razveljavilo Lewisov odlok. Cappellini je imel bo na glasovnici za prihodnje volitve.

Komunistični "Radnik" komentira, da bodo imeli rudarji na poljih trdrega premoga sedaj priliko izbirati med dvema fakirjem. Neglede za koga glasujejo, glasovali bodo za kompanijskega človeka, zaključuje hrvatsko komunistično glasilo.

Ako bi šli "Radnikovi" uredniki nekoliko nazaj po svojem listu, bi dospeli do strani, na katerih so sami agitirali za "kompanijsko" Cappellini. Komunisti se v izbiranju zaveznički med "progresivci" velikokrat motijo. Cappellini torej ni edini slučaj.

Farmarji in delavci

Hooverjev načrt za odpomoč farmarjem je kongres spapelj in sedaj jim ni treba drugega kot cakati na učinke nove postave. Cakati so farmarji navajeni in razočaranj tudi. Se bolj pa so navajeni glasovati za republikansko in demokratsko stranko.

O kakih rešilnih postavah za delavce kongres ni še nič govoril. Res, da je bilo omenjeno tu in tam, da je treba zvišati carine na ameriške izdelke v interesu ameriških delavcev, toda je zelo dvomljivo, da kdo verjameta v tako reševanje in protekcijo delavcev v tej najbogatejši republiki na svetu.

Drugič, ameriški delavcev ni treba reševati, ker žive v blagostanju kakor še nikdar doslej. Tako pravijo v Washingtonu, na Wall Streetu, kadar nanese pogovor na delavce, in povsod, kjer odločujejo visoki denarni in drugi gospodje.

Če sodimo, da je bilo štiriprocentno pivo edino, kar je ameriško delavstvo v lanskem volilnem kampanji resnično zahtevalo, tedaj je verjetno, da res živi v prosperiteti in da so vesi o znižavanju plač, stavk, indžunknih in brezposelnosti ako ne docela zlagane pa vsaj zelo pretirane. Kadar bodo še farmarji tako zadovoljni, da ne bodo želeli ničesar več razen štirodostotno pivo, pa bomo imeli 96-odstotno prosperitet. Ko dobimo v volilni kampanji l. 1932 še pivo, bo blagostanje stodostotno.

Kdo obrekuje "narodni blok"?

"Član konvencije" je pred par tedni v "Enakopravnosti" zelo grajal "Proletarca", češ, da je nazval Cainkarja in njegove priatelje komuniste. Tega seveda ni storil, ker pač vemo, da ljude, ki jih je imel pisec v "E." v mislih, niso komunisti. Nismo pa storili nikomu krvicve, če smo zabeležili resnico, da so šli v zvezo s takozanimi "komunisti", ki si tudi po krvicu laste ta naziv.

"Član konvencije" v Clevelandu navajamo v pojasnilu, da je resnico o tem zavezništvu potrdil tudi Leo Fišer v "Radniku" z dne 27. junija. On pripoveduje o programu progresivnega bloka na konvenciji SNPJ., ki je po njegovem zatrdirili napravil prav dober višis na članstvo jednote. Ustanovili so ga komunisti, njegov program so sestavili komunisti, oni so pozvali na sodelovanje Chas. Novakova iz Detroita, odločevali so pri sestavi liste kandidatov progresivnega bloka in vršili vse drugo agitacijsko delo.

Ako "član konvencije" zameri "Proletarca", ker je poročal o zvezki "progresivcev" s komunisti, tedaj bo moral še veliko bolj zameriti "Radniku", kjer je v omenjeni izdaji tudi slediće:

"Opozicionalni elementi socialpatriotski masini, Cainkar, Turk, Vidmar in drugi, so OSVOJILI ta program (program, ki so ga sestavili ter tiskali komunisti.—Op. u.) in se PRIDRUZILI progresivnemu bloku . . ."

Leo Fišer mora pač vedeti kaj poroča, saj je imel v progresivnem bloku več ali manj odločljivo besedo. "Član konvencije" v "E." govorja o narodnem bloku, ki so ga vodili Cainkar, dr. Kern in drugi, medtem ko Leo Fišer ne ve nič o njemu, nego samo o progresivnem bloku, kateremu so se "pridržili Cainkar, Turk, Vidmar in DRUGI".

To citiramo v odgovor onim "progresivcem", ki se po konvenciji trudijo napraviti vtiš, da niso imeli ničesar s "progresivnim" Fišerjevim-Chas. Novakovim blokom. Ako jim to zaveznštvo sedaj ni več ljubo, je to pač njihova zadeva, ni pa lepo, da ga taje. Leo Fišer zatrjuje v istem "Radniku", da bodo komunisti te svoje nove progresivce v S. N. P. J. v stanju ohraniti le, če bodo (komunisti) taktično postopali. In obljubujejo, da bodo, na prihodnji konvenciji pa pride zmagati. To so rekli tudi po waukeganskem konvenciju. Izkazali so se za slabe prroke, in ni izgleda, da bodo imeli več sreče v bodoče.

Srečko Kosovel:

ODLOMKI

Jaz sem neizrečena, zatrta misel, ki ne bo nikoli izgovorjena. Še mislim nanjo s strahom in bojaznjijo.

In vendar je ta misel edina, ki se bije v tem raztrganem srcu, edina, kamor strmijo moje oči, razboljene od blazno plapolajočega filma sedanosti.

Ta raztrgani film je prav za prav edini moj brat.

V meni je čas, ko bo človek človeku: človek. V meni je čas, ko bo narod narodu: narod.

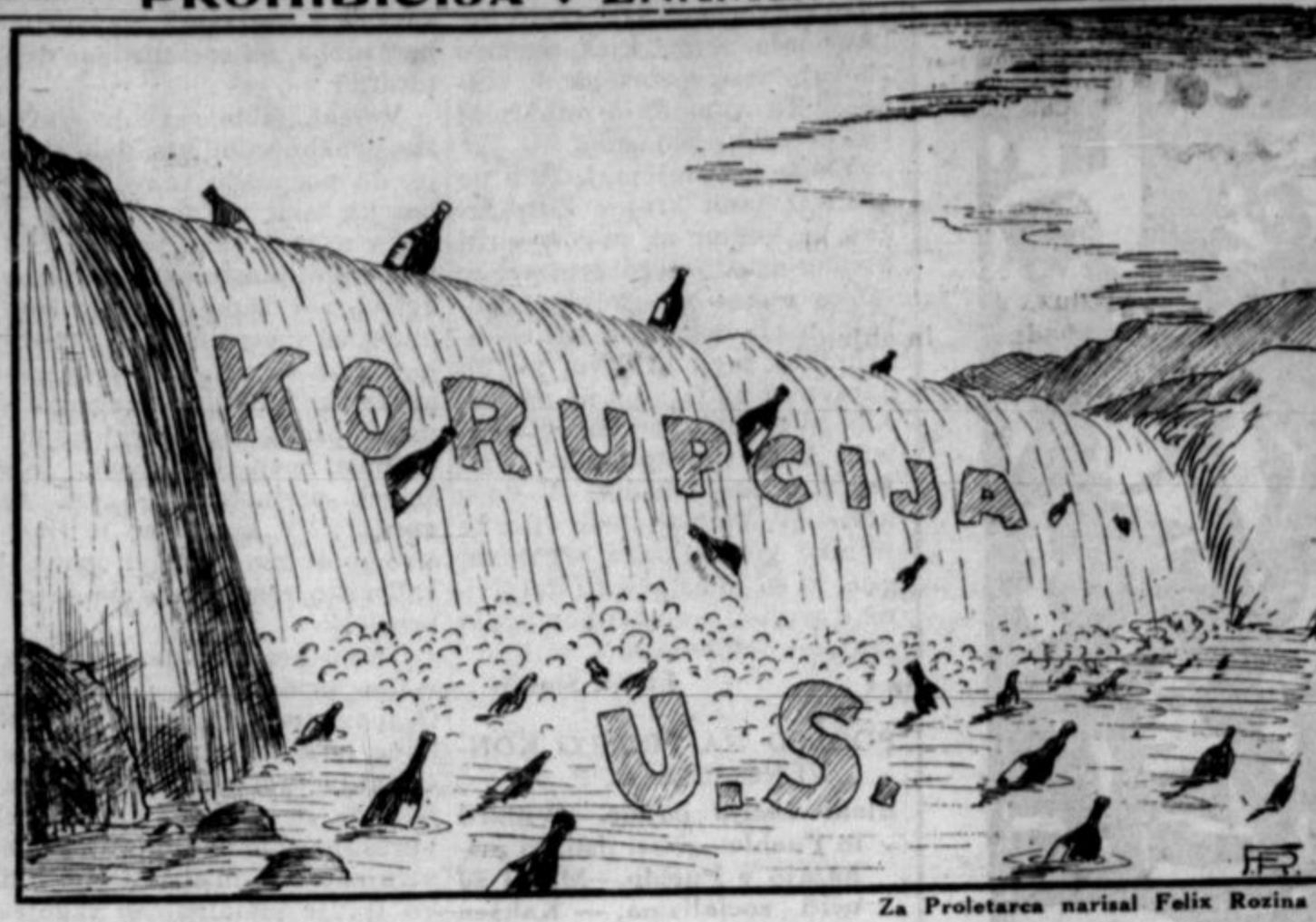
Kaj zatrjujete vedno vsevprek, da niste političen faktor. Mar se bojite Slovenci slovenstva?

Vidim vas: majhni ste; ne vsled števila, vseled plahosti. Zakaj obupujete, ko se prehrana človeštva? Ena rešitev prihaja: rešitev človeštva. Vi pa ste maloupljni in umirate.

Ali ne čutite tega svetikanja? Ali ne čutite gibanja množic? Novo človečanstvo vsta. Kaj, če prihaja iz nižin! Ponizano je bilo. Kaj, če prihaja iz dna! Oskrunjeno je bilo. Kaj, če prihaja z nevihto in streklami! Tlačejo je bilo.

Samo eno je: da prihaja, da le prihaja! Odprite okna, odrite duri, OSVOBOJENI ČLOVEK PRIHAJA!

PROHIBICIJA V ZNAMENJU GRAFTA

Za Proletarca nasral Felix Roxina

4
pusti vsaj dve leti, zakaj, v dveh letih se da konkretno pokazati, kaj Delavska stranka hoče in pa vplivati na merodajnih mestih, da dobi svetovna politika novo smer miru in socialne politike.

Upričeno torej zremo z zaupanjem v mogočno Delavsko stranko Anglije, ki bo s svojo smotreno in realno politiko mnogo koristila socialnemu napredku, če ji reakcija ne bo preprečila načrtov.

(Delavska Politika.)

Povprečne mezde v avtomobilski industriji

F. L. I. S.

Glasom popisa industrij od l. 1923 je bilo v Združenih državah 350 podjetij za izdelavo motornih vozov v 2120 tovarn avtomobilskih kočijnikov (bodies) in pritlikin (parts). Skupno število ljudi, zaposlenih v motorni industriji, je doseglo 453.000.

U. S. Bureau of Labor Statistics je nedavno priobčil podatke o povprečnem zasluzku delavcev v avtomobilski industriji leta 1928.

Povprečni polnočasni zasluzek na teden je znašal \$37.05 v l. 1928 napram \$36.37 v l. 1925 in \$32.92 v l. 1922.

Povprečni zasluzek na ure je znašal 75 centov v l. 1928, 72.3 centov v l. 1925 in 65.7 centov v l. 1922.

Povprečne polnočasne delovne ure na teden so bile 49.4 ur v l. 1928.

Povprečni tedenski zasluzek je znašal od \$32.84 do \$38.55 za moške in od \$23.03 do \$25.25 za ženske.

Povprečni zasluzek na ure je znašal od 64.4 do 79 centov za moške in od 44.1 centov do 51.6 centov za ženske.

Za delo izven ali preko rednih polnočasnih ur se je v bližino polovici podjetij plačevalo več kot znaša redna meža.

Za "overtime" se je plačevalo do 125 do 150 odstotno več kot za redne ure.

Sistemi bonusa (nagrada) so obstojali v dobrini polovici tovarn. Vsi ali posebni delavci v teh tovarnah so čez redno mežo dobivali določeni ali odstotni znesek v razmerju s produkcijo, prihranitvijo časa, rednim prihajanjem ali dolgotrajno službo.

Kanali, ki tečejo skozi češko mesto, so bili priča že minogim samomorom, ali pa poskusnim samomorom. Več dni tega je z enega mostu skočil Dan Rošanowski, policaj v bližini pa je skočil za njim ter ga potegnil iz reke. V bolnišnici je Rošanowski na vprašanje, čemu je to storil, dejal, da je brez dela že več mesecev. Star storil, da se parlament ne raz-je 64 let.

"Nesrečna številka"

(Kasper, Stockholm.)

"Čujete, natakar, moj račun vendar znaša samo 13 krov, vi pa zapisali 14 krov!"

"Obžalujem, gospod, toda bal sem se, da ste morda vraževni."

Konservativna stranka	8,296,875
Konservativci	8,508,717
Liberaleci	5,183,013

Socialni ideali

(Nadaljevanje.)

Thomas More.

Socialne utopije starih Grkov in Rimljakov niso pognile pod ledom srednjega veka. Samo spale so kot pšenično zrno, ki leži v zemlji čez zimo in hitro vzalki čim pride na spomil toplo sonce.

Solnce je prišlo v dobi takozvane renesanse. Renesans znači preporod klasične grške filozofije in umetnosti v trinajstem stolnecu. Staro literaturo so izkopali iz prahu, kolikor je še bilo ohranjene in stare ideje so haenkral dobile veljavno. Istočasno so se pojavila na rodostna slovstva Italijanov, Nemcov, Francuzov in Anglezov. Prej so pisali samo v latinščini, odsej pa se je začelo latinščina umikati v cerkev in urade. Pojavile so se razne struje, ki so bile med seboj v konfliktu. Kjer je boj, tam so znaki življenja. Oglasila se je kritika mizernih raznjer v cerkvi. To kritiko so vodili takočavni humanisti. Pojavljalo se je vedno vse takozvani heretikov (krivovertcev), ki so zahtevali svobodo misljenja, šole in izobrazbo. V Evropi se je začelo daniti—led se je začel tajati, dasi se ni še danes dočela stajal.

Tedaj so vstali novi socialni idealisti. Prvi tak idealist v dobi renesanse je bil angleški odvetnik Thomas More ali po našem Tomaž Mor, ki je leta 1515 spisal delo z naslovom "Utopia". Beseda "utopija" je grška in pomeni "nikjer".

Morova "Utopija" ima dva dela. V prvem delu Mor opisuje takratne razmere v Angliji: ekstravaganco bogatinov, trpljenje siromašev, hinavščino duhovnikov in splošen popleple po denarju in uživanju. To ni bila nobena utopija. V drugem delu knjige pa slika tujo deželo, ki se nahaja nekje za Južnim morjem in v katero je po naključju zabredel neki evropski potovalec. Življenje in tej deželi na nekem bajnem otoku je docela komunistično. Denarja ni. Ljudje tamkaj imajo sicer dosti zlata in srebra, ali tako malo ga spoštujejo, da delajo iz teh kovin nočne posode. Vsak prebivalec mora delati šest ur dnevno in vsak delavec kolobar s svojim delom: to se pravi, da dela nekaj časa na polju in potem v delavnici v mestu tako, da se delo menja nepravljeno. Privatne lastnine ni. Vsi pridelki in izdelki se shranijo v skladišču in vsakdo gre tja in si vzame, kar potrebuje. Ljudje so tako pošteni, da nične ne vzame več kot to, kar mu gre. Politični vladar je knez, ki je izvoljen, toda ljudstvo ga lahko vsak čas odpokliče, če ni zadovoljno z njim. Dalje je Mor organiziral demokracijo svoje "odkrite" dežele takole: vsakih 30 družin izvoli enega uradnika in deset uradnikov voli višjega uradnika. Uradniki volijo tudi kneza, toda za kneza morajo biti štirje kandidati iz širih delov dežele. Knez je pod kontrolo kongresa ali koncila, ki sprejema vse postave, toda predno je postava sprejeta, mora koncil debatirati o njej tri dni. Član koncila, ki izdaja državne zadeve tujcem, zapade smrtni kazni. Intrig za oblast in bogastvo ni.

Predaval IVAN MOLEK

v klubu štev. 114 J. S. Z. v Detroitu, Michigan, 12. januarja in v klubu štev. 1 J. S. Z. v Chicagu, Illinois, dne 25. januarja, 1929.

Ko so nekoč tuji poslanci obiskali to srečno deželo v sijajnih oblačilih in z zlatimi verižami okrog vrata, za njimi so pa šli njihovi služabniki v priprstih oblekah, je ljudstvo pozdravilo in objelo—služabnike, ker je smatralo, da so ti poslanci, oni v sijaju pa njihovi lakaji. Advokatov ni, ker niso potrebni: nihče se ne toži in zločinov. Verska toleranca je tako velika, da so zapri kristjana, ker je bil prenapet. Vsakdo lahko veruje kar hoče, toda vsi prebivalci verujejo v Boga. V spolih zadavah je velika natančnost. Kadar se hočeta mladeniči in deklica poročiti, se deklica vprito stare žene do nagega sleče pred ženinom, da si jo ženin dobro ogleda predno jo vzame; takisto se ženin sleče vprito starega moča, da si ga nevesta ogleda.

To je samo površen pregled Morove "Utopije". Detajli niso za nas važni. Saj je jasno, da je Mor precej posnel Plata, ker je seveda čital Platovo "Republiko". Zanimivo pa je, kako si je Tomaž Mor tik po zatoni srednjega veka zamislil idealno človeško družbo. On je že takrat spoznal, da glavna krivičnost socialnih razmer izvira iz privatnega bogastva in verske netoleranca. Knjiga je bila natisnjena v latinščini in je dvignila precej prahu po takratni Evropi. Mor seveda je zapadel usodi takratnih heretikov. Odsekali so mu glavo. Dolgo po njegovi smrti je bila knjiga dovoljena v angleškem jeziku.

Campanella.

Mor je hitro dobil posnemalce. Za njim je prišel Tomaž Campanella (1568-1639), katolički menih, ki je izjavil, da tri največje zlobnosti njegovega časa so: tiranstvo, zofistvo in hinavstvo. Temu je Campanella napovedal boj in naravno je presedel trideset let svojega življenja v ječi namesto v samostanski celici, obenem pa občutil muke zlobne svete inkvizicije.

Campanella nas zanima toliko, ker je v svojem spisu "Solnčno mesto" naslikal idealno človeško družbo. Na celo svoje organizacije je postavil izvoljenega kneza in za podlogo državi je dal Morov komunizem. V njegovi državi ni nobenega denaria in vsi državljan morajo delati po štiri ure dnevno. Stari utopiki, ki niso imeli nobenih statistik in niso poznali dejstev ekonomskega življenja, so si domisljali, da bi vsi ljudje imeli istajno življenje in vsega dovolj, če bi vsakdo delal samo štiri ali pet ur na dan. Življenje v "Solnčnem mestu" bazira na ljubezni. Socialnih razredov ni in žene so enakopravne z moškimi. Učitelji umetnosti in znanosti izberajo javne uradnike in nadzorjujejo živež ter snago občin. Posebni sodniki izbirajo ženinom neveste in nevestam ženine v interesu družbe.

Campanella je posnel svojo idejo po Platnu in Moru. Zanimiv je zaradi tega, ker je prvi prišel na misel, da morata **znanost in socialni idealizem** delati skupaj za izboljšanje človeške družbe. Njegov spis je cerkev zatrila in s tem je bilo konec njegove propagande.

(Dalje prihodnjic.)

kateri je dejal, da noči biti Eden najvztrajnejših poset pa, kako moreš govoriti o usminkov konvencij je pač Matija Stimač. M.J.T. je v prilog Latinsku stavljal predlog, da se vrnjenim delegatom plača vožnje stroške, toda konvencija ga ni upoštevala.

V sredji druge seje se je začelo: "Ne tratite čas, konvencija stane toliko in toliko vsako minutu." Cež deset minut drugi: "Ne bomo nikam prišli, če se bo konvencija zavlačevala na ta način." Cež pol ure, ali pa še prej: "Jaz tu sedim in poslušam, ko delegatje drug za drugim ponavljajo eno in isto!" Šum, in pa klic, "sit down!" nato smo nadaljevali z "dnevnim redom" . . .

Na tretji seji enkrat dopoldne smo srečno prišli do točke "volutive konvenčenih odborov". "Volutive predsednika na dnevnem redu," — je naznani predsednik Cainkar, in že je bil pokonč Jakob Stonich ter predlagal Cainkarja, ker je bil dober vodja, jednote zadnja štiri leta in še prejšnje štiri, zato je apeliral na delegacijo, da izvoli Cainkarja soglasno.

Kakšnega prepričanja je Jacob Stonich, ne vem, ker ga

mało poznam, je

pa mnogo razsvetljenih mož, ki

o njem govorje in pišejo."

Po teh vprašanjih se je me-

nih zatopil v premišljevanje.

Potem je brahmane govoril:

"Dokler onega ne poznate, kar je bilo po vašem mnenju oškodovan, nimate pravice u-

smrtiti tega človeka."

In k sahibu:

"Dokler ne pozaš boga, katerega visočanstvo v kristjanu rešuješ na grmagadah, nimaš pravice, ščititi slugo. Zakaj ti brahmani ne store prav nič dru-

ge kot to, kar ste delali vi kristjanji."

In obema strankama:

"Pustite zadevo toliko časa

nerešeno, dokler obe stranki ne

Mesto, država . . .

spoznate onega, radi česar se prepirate. Čim ste pa spoznali, pridite zopet k meni in razsodil bom zadevo."

TATTOV NE LOVE TATOV.

Tisti, ki se čudijo, čemu je ponekod v tej deželi "roki pravice" tako težko izslediti zlončence, naj se enkrat prečitačo naslov te novice.

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrže vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubu prostorem v Slovenskem domu. Sodruži, prihajajo redno na seje in pridobivajo novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socijalistične vzgoje in v borbi za naša pravice.

DAN NEODVISNOSTI

prične za vas v trenotku, ko spoznate, da ne smete zanemarjati svarilna znamenja narave kot: utrujenost, glavobol in slab sapa. Začnite takoj jemati!

TRINERJEVO GRENKOVINO

in kmalu bode vaš nered izginil. To zdravilo čisti želodec in drobovje, pomaga ledvicam in jetram v boljšem delovanju, in oziv ves sistem. Philadelphia, Pa., 10. junija. Poskušala sem že več različnih sredstev, toda dosedaj sem pronašla, da je Trinerjevo grenko vino še najboljše zdravilo za želodčne nerede. Mrs. Amelia Brummer." Pri vseh lekarnarjih.

KUPON ZA BREZPLAČNI VZOREC

Pošljite to na Jos. Triner Co., 1333 S. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Oblašajte priredbe podpornih društev, klubov JSZ. in kulturnih ter vseh drugih naprednih organizacij v "PROLETARCU".

Vsakovrstne tiskovine izdeluje

ATLANTIC PRINTING & PUB. CO.

2656 SOUTH CRAWFORD AVE., CHICAGO, ILL.

PROLETAREC
se tiska v naši tiskarni.

Moji vtisi s konvencije v Chicagu

PIŠE BIVŠI DELEGAT.

(Nadaljevanje.)

"Glasajte za ove," mi je rekel brat delegat ter mi izročil letak s kandidati v konvenčenih odbore. "Ali so vsi dobr?" To sem vprašal še predno sem u-tegnil imena prečitati do konca. "Sigurno—svi so progresivni in radnički misljenja."

Hm,—na vrhu te progresivne liste je Cainkar, priporočen za predsednika konvencije. Za podpredsednika na isti list sta bila priporočena komunistka Sragel iz južnega Illinoisa in Kotar iz Detroita. Za tajnik konvencije je bil na letaku predlagan Fr. Perger iz Frankfurta, o katerem so rekli, da je komunist. Kandidaturo je potem odstopil v prilog M.J.T.

Za temi so bili na istem letaku, ki so ga izdali komunisti, priporočeni kandidati in odbor "za pritožbe in žalbe", in sicer Somrak ter Sitar iz Cleveland, Rupnik iz Collinwooda, Klemenc iz Euclida, O., in komunistični "floor leader" Šepić iz Neffsa—vse pet iz Ohija. Po nekaj so kandidate spremnili. V odbor za resolucije so na prvem letaku predlagali Rimac, Detroit, Butoraca iz Iron-tona, Minn., Fr. Vidmarja od združitvenega odbora, poleg treh, ki so bili zanesljivi za komuniste, sta pa bila na njihovi listi v svrhu reklame predlagana še Konte iz Loraina in Medvešek iz Cleveland. Ko

"Molim, samo jedno pitanje." Dobro, imam besedo, je Medvešek izjavil, da je ne dejal predsednik, in številka ta bolj zgovoren kot je bil Rimac,

in ta je napravila političen govor. "Ima vremena."

Zelo težko smo dognali, koliko nas je v vrtu narodnega evtetja—to se pravi, delegatov in glavnih odbornikov skupaj. Steli smo dolgo po ribniško, in konstatirali, da nas je sedaj toliko, potem par manj ali več, končno je rešil težki položaj M.J.T. z izjavo, da je krivda glavnika Novaka, "da še danes ne vemo, koliko je delegat." To je bilo na tretji seji. Bila je velika sreča, da smo imeli na konvenciji Blaža za daritveno jagnje. Pretirani računi so bili izplačani—Blaž je kriv, ker jih je pustil izplačati. Iz hotela so švigate strele, obožabe in pritožbe proti Blažu. Vse je bilo lepo "strategično" zapisano, da se izroči Blaž potni list, na tajniško mesto pa bi prišel s slavnostno usmerjenimi koraki M.J.T.

Začeli smo s težko nalogo konstituirati konvencijo! Odbor, ki je imel dogmati, kdo izmed spornih delegatov je delegat, in pa, če imajo vsi drugi vse pravilno podpisano in urejeno, je poročal, da je naporno delo izvršil. Vsi sporniki so bili po več ali manj pojasmiljeni. Na konvencijo je prišel tudi Latin iz Detroita, ki je dejal, da je bil na seji svojega društva pravilno izvoljen, na drugi pa so bile volitve ovržene in ni bil več izvoljen. Latin pa ni bil dober "taktičar" in je na tisti drugi seji nominacija nova sprejel, in s tem je prišel, da so bile prve volitve pravilno razveljavljene, in pa da so bile nepravilne. Z Latinom so komunisti izgubili delegata, ki bi bil enako ali pa še

skozi potniški oddelek naše banke je zelo prijubljeno. Skoro vsak dan dobitavamo vprašanja za podatke o potovanju in z vseh krajev Amerike od ljudi, ki mislijo iti preko.

Sledite njihovemu vzgledu tudi vi, in če nameravate iti na poset v domovino, se obrnite na nas za potrebne podatke. Mi zastopamo vse parobrodne linije in vas lahko odpremimo kadarkoli sami želite. Izpolnimo vam prošnje za povrtni "Permit", pomagamo pri dobavi potnega lista, vizumov in vseh drugih stvari, ki so v zvezi s potovanjem.

Naši zastopniki skrbijo za vas in za vašo prtljago ves čas vašega potovanja.

Od časa do časa oglašamo v listih imena vseh potnikov, ki prihajajo ali odhajajo preko skozi potniški oddelek naše banke.

Kaspar American State Bank

1900 BLUE ISLAND AVE.

CHICAGO, ILL.

DENAR V JUGOSLAVIJO POŠILJAMO PO NAJNIZJIH CENAH

Književni vestnik

Kvota za Jugoslavijo je

845 oseb

"Domači Prijatelj", 6.-7. številka, ima pestro vsebino in mnogo ilustracij. Gustav Strniša piše zanimivo zgodbo detektiva Silvija, prof. Saša Sante poroča o akad. slikarju Adolfu Lapajnetu. Kasaver Meško, Miran Jarc, Mile Klopčič in Radivoj Rehar priobčujejo po eno pesem. O slikarju Mihi Malešu, ki je pravkar izdal zanimive risbe o ljubljini "Rdeče lučke", in skladatelju Miju Kogoju, katerega opera "Crne maske" je ob premijeri dosegla triumfalnega uspeha, poroča F. D., ki objavlja tudi svoje spomine na snemanje filma "Asfalt" v berlinskih ateljejih Ufe. Ostov "Moj Pariz" je zanimivo in prisrčno pisan članek. Poleg stalnega romana Frederica Mauzenza "Ziva blagajna", ki izhaja v izvrstnem dr. A. Debeljakovem prevodu, so zastopani v beletrističnem oddelku še Mirk Kuncić s "Pomladjo" in Josef Pasztor z dramsko skico "Prostost". Ob koncu poroča Femina o "Današnjem ženski in moškem", slovenska filmska zvezda Mary Pickfordova o "Skrivnosti skritih zakonov". Bogata sta gramofonski in grofološki kotiček, pa tudi modna poročila in praktični nasveti bodo marsikomu dobrodošli. "Naš obzor", ki je priloga "Domačemu prijatelju", je zanimiv po pestrosti in raznovrstnosti sodelavcev in prispevkov. Ivan Zorec končuje svoje "Potnike", Julij Nardin nas povede "K reki", med tem Alfred Klein pripoveduje o "Hrupnem lovu". O originalnem lesorezu piše izčrpano akad. slikar-grafik E. Justin, razni sotrudniki nas pa seznanjajo z "Izumirajočim praljudstvom", z "Napakami in pomanjkljivostmi našega sporta", z Letalstvom" in "Radijem"; med mladimi sotrudniki se pa Tatjana predstavlja z "Dušanom". To s krasnimi fotografijami močno ilustrirano revijo krake še reproducije slikarskih del naših umetnikov: Adolfa Lapajneta, Mihe Maleša, Edvarda Stepančiča, Franceta Goršeta, Frana Stiplovska, Gojmira Kosa, Elka Justina, Maksima Gasparija in Milka Bambiča. Prepričan sem o vsakem, ki si bo zadnjo številko te revije le ogledal, da bo postal tudi njen stalen načrnik. — J.

JOHN R. PALANDECH

Palandech je publicistski direktor odprta narodnosti, čigar naloga je popularizirati razstavo med ljudstvom raznih narodnosti v Chicagu in drugje. Mr. Rufus C. Dawes, predsednik odbora za svetovno razstavo, ga je povabil, da naj informira razne evropske liste o namenih in ciljih čikaške razstave, ki bo od enem praznovanje stoletnice čikaškega mesta.

Odpelje se s parnikom Aquitania, ki bo imela na tej plovbi veliko ameriških urednikov in oglaševalcev, kateri se udeleže berlinske konvencije zvezne oglaševalcev. Udeleži se je tudi Mr. Palandech. Po tej konvencijski bo spremjal skupino ameriških Jugoslovanov po važnih krajih Jugoslavije in drugih krajev Evrope.

ZA SMEH

Letovičar kmetici: Koliko litrov mleka pa daje ta lepa krava?

Kmetica: Osem litrov.

Letovičar: In koliko litrov od tega prodate?

Kmetica: Deset litrov.

Zadružna banka v Ljubljani

JUGOSLAVIA, EUROPE.

V LASTNI HIŠI, MIKOŠIČEVA CESTA 13. BLIZU GLAVNEGA KOLODVOVA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI ZA VSE GOSPODARSKES POSLE, ZLASTI:

- 1.) sprejema denar na hranilne vloge ali na tekoči račun proti najboljšemu obrestovanju.
- 2.) posreduje najčeščje dostavo denarnih pošiljk iz Amerike v domovino in obratno.
- 3.) posreduje v vseh gospodarskih in finančnih zadevah hitro in po ceni.

Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nakaže na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-15 Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružno banko o tem obvesti in naroči izplačilo.

Obraćajte se v vseh potrebah za stari kraj na Zadružno banko v Ljubljani.

NAJVEĆJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE

CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvatskem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku.

Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

Knjigarna "PROLETARCA"

3639 West 26th Street, Chicago, III.

Pešmi, poezije, igre.
Angleške knjige socijalne in znanstvene vsebine.

ROMANI, POVESTI, ČRTICE IN OPISI.

Albrecht Ivan, Srce, novele, vez.

Album slovenskih književnikov

(uredil dr. Janko Šlebinger), vsebuje opise v slike slovenskih književnikov od Trubarja dalje. Fina vezba.

Andrejov Leonid: Plat zvona, ne e vez.

Povest o sedmih obešenih, posvečena L. N. Tolstemu, vez.

Arcibald H.: Sanin vez.

Azov Vladimir in Teffi: Humoreske, groteske in satire, broširana.

Barbusa H.: Ogenj, dnevnik desetnje, povest iz svetovne vojne, vez.

Bog in teme: (ruski pisatelji) broš. \$1, vezana.

Bohinjec P.: Svetobor, povest iz konca enajstega stoletja, broš.

Bulver L. E.: Posledni dnevi Pompejev, I. in II. del, broš.

Burroughs Edgar R.: Tarzan, sin opice, vez.

Tarzan v svet, vezana.

Tarzanove živali, vezana.

Tarzanov sin, vezana.

Tarzanova mladost v džungli, vezana.

(vseh pet knjig \$4.50)

Calco L.: Cerkevni miši, povest iz sedanosti, broš.

Cankar Ivan: Podobe iz sanj, vezana.

Moje življenje, vez.

Cankar Ivan: Zbrani spisi: I. zvezek: Vsebina: Erotika, izdaja 1902; Erotika, izdaja 1899; Pesni 1892-1898; Vinjete, vezana.

II. zvezek: Črtice in povesti ter Kritiči in polemični spisi, vezana.

III. zvezek: Jakob Ruda, Potovanje Nikolaja Nikiča, Za narodov blagor. Črtice ter Kritični in polemični spisi, vezana.

IV. zvezek: Knjiga za lahkomislene ljudi in Tuje, vez.

V. zvezek: Kralj na Betajnovi, Na klanec in Črtice, vezana.

VI. zvezek: Ob zori, Življenje in smrt Petra Novljana in Hiša Marie pomočnice, vezana.

VII. zvezek: Mimo življenja, Črtice in novele ter Kritični spisi, vezana.

VIII. zvezek: Knjiga za skupaj, vezana.

Cankar Izidor: Obiski pri slovenskih pisateljih in umetnikih, vez.

S poti potopisne črtice, broš.

Cankarjev zbornik, vez.

Čehov Anton P.: Sosedje in drugi novaki, broš.

Chesterton G. K.: Četrtek, fantastičen roman, broš.

Chocholoušek P.: Jug, zgodovinski roman, 616 strani, broš.

75c. vez.

Cigler Janez: Deteljica ali življenje treh kranjskih bratov francoskih vojakov, broš.

Coloma Louis: Boy, roman, vez.

Coloma-Poljanec: Kraljica mučenica, zgodovinski roman, broširana.

Concourt Ed. De: Dekle Eliza, roman, broš.

Dickens Charles: Božična pesem v prozi, broš.

Dolenec Hinko dr.: Zbrani spisi, broširana.

Dostojenski F. M.: Besi, roman v dveh delih, 758 strani, vezana.

Idiot, I., II., III. in IV. del vsek 90c., vsi skupaj.

Zapiski iz mrtvega doma, I. in II. del, vez.

Zlečin in kazen, roman v dveh delih, vez.

Bele noči—Mali junak, povesti, broš.

Iralac, iz spominov mladeniča, roman, broš.

Dumas Aleksander: Vitez iz rdeči hiše, roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broš. 75., vez.

Elizabeta, hči sibirskega jetnika Janevec Fran: Povesti, vez.

Feigel Damir: Bacili in bacilke, humoreske, broširana.

Domače živali, vez.

Po strani klobuk, humoriske, broš.

Pol litra vtipaca, vez.

Tik za fronto, broš.

Federer Henrik: Patria, povest iz hrvača junaške dobe, broš.

Federer-Poljanec: Sisto in Sesto, povest iz Abrucev, broš.

Finžiger F. S.: iz modernega sveta, roman, vez.

Finžiger F. S.: Zbrani spisi, vsebina IV. zvezke: Dekla Ančka in Šredčala sta se, vez.

V. zvezek: Boji, Kronika gosp. Urbana in Golobova njivja, vez.

VI. zvezek: Sama, Kakor Pešikan, Boltežar, Naš vankdanji kruh in Tri ērne žene, vez.

\$1.50, vsi tri knjige skupaj.

Flaubert G.: Tri povesti, broš.

France Anatole: Kuhinja pri kraljici gosji nožici, broš.

75c., vezana.

Pingvinaki otok, vez.

1.00.

Novčanik Anton: Naša vas, broš.

Samostanik, 10 povesti, broš.

75c., vezana.

Pingvinaki otok, vez.

1.00.

Gogolj N.: Taras Buljiba, post. broš. 50c., vez.

Golar Cveto: Prelepa Vasiljica in druge ruske pravilice, broš.

Gorkij Maksim: Deveti januar, črtica iz ruske revolucije 1905, broš.

Povest, 210 strani, broš.

Green A. K.: Za milijoni, roman, broš.

Hamsun Knut: Glad, roman, broširana.

Hašek J.: Pustolovčine dobrega vojaka Švejka v svetovni vojni, vezana.

Jakšič Franc: Ljudske povesti, broširana.

Jelovšek Ernestina: Spomini na Prešernovo, broš.

Jirasek Aleš: Filozofska zgoda, vezana.

Jubilejni zbornik. Ob petdesetletnici Otona Župančiča, fina vezba.

Potop, roman, vez., I. del \$3.25; II. del \$3.00, oba dela skupaj, 1093 strani.

Šenoa Avgust: Zlatarjevo, zlato, zgodovinska povest iz 16. stoletja, broš.

Strindberg August: Bedakova izpoved, broš. \$1, vezana.

Suchy Jos.: Staroindijske pripovedke, s slikami, broš.

Tagore Rabindranath: Povestice Tavčar Ivan: Zbrani spisi.

IV. zvezek: Cvetje v jeseni in Visoka kronika.

V. zvezek: Izgradnja.

VI. zvezek: Grajski pisar, 4000, V Zali, Izgubljeni Bog v Pomlad, \$2.50. Vse tri knjige skupaj.

Tolstoj L. N.: Kazaki, kavkaška povest, broš. 308 strani.

Spoved.

Facts and Figures

According to the May issue of Facts for Workers, the monthly publication of the Labor Bureau, Inc., New York City:

"There were fewer wage increases—55 in all—and more decreases during April than there had been in either February or March. Half of the 12 cuts which went into effect in April were distributed among workers in the metal and mining industries; four others fell to the textile and clothing trades. Sixteen advances were awarded the printing crafts and 15 each to construction and transportation workers. Since the beginning of this year over 160,000 members of the railway shop crafts on 16 roads have received increases. Employment on the railroads has been declining. For the United States as a whole there was a general increase in manufacturing employment amounting to about 1 per cent for the month, bringing the total volume up to a point 5 per cent above that of last March."

Progress of Socialists in Denmark

Even in the little country of Denmark the Socialists—called the Social Democratic party—increased their vote by about 100,000 at the election last spring.

The previous vote had been approximately 500,000. This was increased to about 600,000, which is 41.8 per cent of the total vote. With 61 seats the Social Democrats together with the 16 seats of the Radicals (the bourgeois left) form the majority, with Th. Stauning, Socialist, as premier. Of the remaining 71 seats the Agrarians have 43, the Conservatives 24, the Land Tax party 3, while one represents the German minority.

As in Germany, France, England and other countries, the Socialists of Denmark are against militarism. When they get through with their reorganization plans, there will be no army left, but only a police force for local purposes.

Denmark is the home of many co-operatives. Because of co-operation, the farmers are more prosperous than in most countries.

The railroads are owned by the government; so are the postal and telegraph services. Denmark already has working mothers' maternity insurance, old age pensions, widows' pensions, sickness insurance, unemployment insurance, workmen's compensation, income tax, municipal ownership of street cars, water, gas ad electric light and power. In short, the country has already taken more steps toward Socialism than ours—and that's because it has been electing Socialists to office for quite a while.

Where Are the Jobs?

At Warren, O., they are discussing the question, what will become of the skilled iron puddler, who is being displaced by new processes?

The A. M. Byers Co. produces 4,500 tons of wrought iron a month by its recently perfected Ashton process at Warren. About 150 men are employed. At the company's Girard (O.) plant, which operates under the old system, 400 men produce 4,000 tons a month. These figures show that at the Warren plant one man produces 30 tons of iron a month, with 250 less men than the Girard plant, which produces 10 tons per man. Oh, these displaced puddlers can get other jobs! Yes, but what jobs?—Max Hayes.

The organized workers of every modern nation except the United States have their own political party which tells the tale of why we are the tail of the world's labor movement.

The Spider

By Edgar A. Guest.

As I was walking down the street
I crushed a spider 'neath my feet.
A living thing that knew the sun
And died before its work was done;
A living thing that knew the rain
And possibly both joy and pain;
A spider that could spin a lace
With more than human skill and grace.
And yet I wondered, strangely thrilled,
What spider plangs my foot had killed.
Would other spiders wait in vain
For one they loved to come again?
Do spiders have their heartaches, too,
And broken dreams as humans do?
And do they as they spin or creep
Know what it is to laugh or weep?
Or do they merely live and crawl
Only beneath man's foot to fall?
Answer me this, you sages wise,
What happens when a spider dies?

The Making of Americans

Some immigrants were asked—Is such dullness. They were a sociable people, yet bored with each other with "ritualistic talk about democracy without inquiring into the meaning and the application of this word; intolerance and bigotry; adulmentation of the rich; hero worship, mostly minus real heroes." Two things impressed him favorably—American industries and American school system.

All these six characters have been able to adapt themselves to the country though in all cases it was greatly different from what they had imagined it to be. But not one of them questioned the system which produced the conditions they objected to.

It would be interesting to find six others, not intellectuals, who have not been able to carve out their place in the society, who have not been willing to accept, and submit, and adapt themselves because that was easiest. These could not help, in writing about vermin-infested bunks, sweat-shops, slums twelve-hour work day, starvation wages, bullying officials, a verbal democracy, but suggest some different order, some means to bring about change. Their stories might deal, not acceptance with adjustment, but change making possible acceptance.—(Advance).

Pennsylvania Still Has Its

Coal and Iron Police

Pennsylvania still retains the worst features of its coal and iron police despite Governor Fisher's "regulations" for the newly created "industrial" police, declared W. Ellison Chalmers, of the executive committee of the Pittsburgh Branch of the American Civil Liberties Union, in a statement issued on behalf of the committee.

A second remembers being bullied at Ellis Island. He saw the "dreary rows of tenement houses and saw children playing on the pavement with no traces of grass and green." He found work in a "sweat shop." Then he discovered that "nerve and arrogance help one more than good will and industry." So he made his way learning to appreciate bath-rooms, electricity, safe water and the generosity of Americans. And now he is enthusiastic about "the birth of an American intelligentia."

Another member of this group was shocked by the American vulgarity and boasting "This is a million-dollar bridge!" "This is a two-million-dollar house!" The immigrants he had to work with, he felt, were below his social and cultural level. But learning English solved his troubles. Then he found that Americans were informal and not bad mannered, that they could make friends easily, and that there was culture in this America. Most important of all—Americanization kept him from growing old.

There was one whose imagination was fired by American ideals of democracy and equality and who came eager to learn its magic formula for progress. He came and found that honesty might be a handicap, that there was no respect for law and order and that no one lent a helping hand. It was not long that he discovered that there was a double standard of justice. He found a standardized, "ready-made" America interested in making money, a city which had slums and places built up without any regard for beauty. He found it a land of immature people, quite uncultured, and to be kind, called it "a nation in the building."

There was one immigrant who came from a half-starved country and he was impressed by the quantities of food, the richness of the material culture—and the terrific rush everyone seemed to be in and concluded, "I am still at a loss how to evaluate most Americans. You marvel at the magnitude and ingenuity of a man's business transactions, you pity him when he is bragging about the price of every 'antique' in his bookless library, but you must like him when you see what a wonderful time he has playing ball with his grandchildren.

The last member of the group to be interviewed is the only one politically minded. America was the land of promise and the government by and for the people—where all have been created equal and have remained somewhere industrial progress was making everybody happy and wise. He came to New York to the East Side—and found dirt, noise, unpleasant odors. There was so much rowdiness and

Permanent Wave

Capetown, S. A., has a judge in county court whose remarks from the bench frequent—"bring laughter when he did not intend. The Living Age relates. Once he declared that \$20 was too much for a girl to pay for the clothes she might be wearing at any given time. Here is his latest, recorded in a case during which a woman testified that another came into her beauty shop to get a "permanent wave."

The judge: "What does that mean?"

The defendant: "It means that she came in to have her hair set in a permanent wave."

The judge: "Has it anything to do with wireless?"

The courtroom laughed. "I don't know anything about the mysteries of women's hair," said the judge, ruffled. The courtroom laughed again.

The Daily News.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

A sensational breach of promise trial has attracted wide attention in Chicago. Ann Livingston a Tulsa, Oklahoma, divorcee, is suing Franklin Harding, a wealthy Chicago manufacturer. He promised to marry her. Wrote her interesting love letters. Bought her a diamond ring weighing 3½ carat. Bought her expensive clothing and when he came on the stand reversed everything and practically stated that she made love to him. The courtroom in Chicago cannot accommodate all the desirous listeners. People today are still more anxious to spend their time listening to scandals hoping to hear about the immoral scenes, than they are to determine where and how they shall live. In view of what evidence has been presented, Ann, as she is called has the whole case but her lawyer will have to be very good to beat the rich Mr. Harding.

When club No. 1, J. S. F. will have its own quarters and Proletariat will be housed in its own home, much more action can be expected of the club's members. This question was thoroughly discussed at the club's last meeting, and a committee approved to determine the value and make recommendations for purchasing a suitable site. In the premises we could have a reading room (library) and added space for the dramatic and singing rehearsals.—A gathering place where members could spend their idle moments. To acquire these quarters action is needed and the sooner we can reach a decision that much sooner there will be more determination on the part of the members.

Slovenian picnics are the jolliest of any in San Francisco, California, we are told. Anthony Kastelic, who brought a resolution from his lodge to the last SNPJ convention, in quest of assistance for Mooney and Billings, tells us that fully 1000 people attended their last picnic. They are working hard to get sufficient funds to push for the release of the unjustly convicted prisoners. All the Slovenian organizations in San Francisco have united in that cause, says a clipping of the San Francisco News, commenting on the act.

Ramsey MacDonald since becoming premier again has been approached by numerous labor organizations of this country to appear in various programs of these labor organizations. The A. F. of L. who despised

For the people of the U. S. July Fourth means—victory. One hundred and fifty three years have elapsed since the most important victory was recorded—Independence Day.—Within this century and one half the people have fought many battles, the country many wars. They have come out of every battle triumphantly. Some of the battles were essential, others, the participation in the World War, faulty. We Socialists proposing to battle with our ballots receive no encouragement but rather attacks. In '76, the revolutionary war was fought to overthrow the yoke of the English rule.—It was overthrown by force.—Here we want to abandon peacefully the irregularities of the governing machine. We want to substitute new mechanism, mind you peacefully, leaving it to the judgment of the broadminded individual inhabitants, but to date they have been not skeptical, but afraid to give our theories an opportunity but for a few exceptions. Some day we may have another Independence Day to celebrate—a true one.

Does it make any difference to you readers whether our party brightens up or gets duller? Whether The New Leader exists or not? Our party has issued a call for contributions so they can carry on the work that is so necessary.—The most widely read Socialist paper through its editor has sent out an appeal for an expansion in subscriptions. Now is the time to get busy with every one still talking about that Great Labor Victory in England and the oncoming visit of Ramsey MacDonald. Labor and its ranks have opened their inlets.

What the big property interests are doing we should do for ourselves. They show us how to intelligently take care of their interests. They do not want us to follow their example, however. That is why they wave their flag and yodel a melody to Americanism when we point out what they do. If we accept their camouflage they are happy. If we penetrate the sham they become alarmed. They do not want us to do for ourselves what they so successfully do for themselves.

They and their politicians legislate for their special interests and they are right in doing so. But why should we help them in that work? We do not belong to their crowd. We constitute a crowd apart from them. We need our party as they have theirs. In fact, they can afford to have two parties. We need only one. But instead of supporting our own we (the majority of the workers) support theirs and when everything goes against us at Washington we roar our protests. This is silly. If you accept their parties, accept what they hand you. You are getting the real election returns now. So are the big interests.

There is the powerful Labor party at the head of the British government, but that is such a painful subject when contrasted with what is going on at Washington that I have not the heart to elaborate on it. But one question may be put. Would you feel better if you had spent your votes as more than eight million British workers spent theirs? Would you?

Realism In Politics

By James Oneal

One United States senator represents beet sugar, not human beings. Another represents iron, and tin, not the mass of voters in his state. Label others in the upper chamber of the federal diet at Washington and one will call the roll of banks, railroads, coal, super-power, oil and other forms of great capital.

Labor interests are so completely disfranchised at Washington that these politicians are frankly special attorneys of power capitalist and financial groups. They are very "patriotic," too. Charge them with the role they are playing and they will wave the flag, spit fire at the agitator, toss a cluster of roses on the altar of Americanism, and return to their jobs of serving the commodities mentioned above.

In New York state H. Edmund Machold has been state chairman of the Republican party for a number of years. That gentleman at the time has been tied up with the big water power interests of the state. He is reported as resigning and will be promoted to a higher position in the water power oligarchy. The G. O. P. is simply a special bureau of the power crowd and big New York banks.

I am not whining about this. Only a Simple Simon would expect anything else. Official politics cannot be anything else. Is there any reader so stupid as to think that the great capitalist and financial oligarchies will neglect politics, politicians, political organizations and legislation? They never have. They never will while they last. Their supremacy depends upon it, so when sugar, steel, iron, tin, banks, railroads, coal, super-power and oil make the laws and interpret the laws we have a simple exhibition of the old law of cause and effect.

Does anybody think that slave owners were so active in politics because they were interested in political theory, capable administrators and party struggles as a recreation? That would be an absurd interpretation of politics before the Civil war. They were interested because they wanted public power to buttress their ownership of land and slaves. Are the old party officials interested in the interests or do they suffer in a battle for the underlying population through the republic?

What the big property interests are doing we should do for ourselves. They show us how to intelligently take care of their interests. They do not want us to follow their example, however. That is why they wave their flag and yodel a melody to Americanism when we point out what they do. If we accept their camouflage they are happy. If we penetrate the sham they become alarmed. They do not want us to do for ourselves what they so successfully do for themselves.

They and their politicians legislate for their special interests and they are right in doing so. But why should we help them in that work? We do not belong to their crowd. We constitute a crowd apart from them. We need our party as they have theirs. In fact, they can afford to have two parties. We need only one. But instead of supporting our own we (the majority of the workers) support theirs and when everything goes against us at Washington we roar our protests. This is silly. If you accept their parties, accept what they hand you. You are getting the real election returns now. So are the big interests.

There is the powerful Labor party at the head of the British government, but that is such a painful subject when contrasted with what is going on at Washington that I have not the heart to elaborate on it. But one question may be put. Would you feel better if you had spent your votes as more than eight million British workers spent theirs? Would you?

Pacifists in New Zealand

In New Zealand this year the civil rights of 2,500 war resisters who refused to aid in the World War are to be restored. Few places have reveled with more than 40,000 prosecutions of boys refusing peacetime drill. A strong movement of radical pacifism exists in this far dominion and a fresh effort is being made to abolish the conscription of boys between the ages of 14 and 25, which is continued even in peace days since the enactment of the 1909 defense act.

In Australia a vigorous pacifist movement has existed for a long time, and the Tasmanian Council of Churches has outspokenly protested against compulsory military training.—The World Tomorrow.

The little lady who soared so high in an airplane must know how politicians feel when they say that they "are up in the air."

EDUCATION OR PROHIBITION?

"THE DRUNKARD PAYS"

One of the educational posters of Mexico's temperance campaign.

Well, these many-colored charts of horror are gone and as Postum Post used to say, "there's a reason." Science, cold-blooded, patient, painstaking science which is no respecter of superstition, prejudice and notions, just about knocked the last progs from under the only scientific (?) prohibition arguments: The contention that even moderate indulgence in alcoholic beverage shortens life.

Dr. Raymond Pearl in his book "Alcohol and Longevity" analyzed a group of 1259 men and 788 women, divided in three groups—total abstainers, occasional drinkers and heavy, steady drinkers and found that the duration of life in the three classes of those entering the experience at the age of 20 was

Males	Females
Years	Years
Total abstainers	60.05
Moderate occasional	61.04
Heavy and steady	55.34
	47.50

But even Dr. Pearl's data does not tell the whole story. If I had the time and the money and if it wasn't so hot, I could prove that the benefit from the moderate indulgence in alcohol is much greater than indicated by Dr. Pearl. For every heavy and steady drinker who drinks himself five years prematurely in the grave, there are at least a thousand moderate drinkers who gain one year each over the total abstainers.

It is true that 100 per cent drys have a five-year edge on the 100 per cent drunkards. But when we view the whole question from the standpoint of the greatest good to the greatest number, there is not the slightest doubt that moderate indulgence is adding millions and millions of years to the lives of the American people. So instead of shooting folks suspected of transporting liquor, we really ought to shoot prohibitionists for trying to boost the crime and mortality rate. Anyway, if any one of you fellows want to try that noble experiment, you've got my blessing and absolution.

We all remember the lurid charts showing the effect of alcohol on the body which used to decorate the walls of our schools, portraying rusty livers, moth eaten lungs, perforated stomachs, petrified brains, and oxidized hearts all due to demon rum.